

Finanšu ministrija

**Darba grupa
Par minimālo valsts sociālās
apdrošināšanas obligāto iemaksu
regulējuma pilnveidošanu**

12.11.2021.

Finanšu ministrija

Darba grupas izveide un dalībnieki

- Darba grupa (finanšu ministra 03.09.2021. rīkojums Nr.513) izveidota, atsaucoties uz Valsts prezidenta aicinājumu - veidot darba grupu, lai vērtētu izmaiņas sociālo iemaksu un nodokļu sistēmā attiecībā uz pašnodarbinātajiem un tiem, kas strādā nepilnu slodzi.
- **Darba grupas mērķis** - izstrādāt priekšlikumus minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei, lai veicinātu valsts sociālās apdrošināšanas sistēmas ilgtspēju.
- Darba grupā tika nodrošināta plaša pārstāvniecība:
 - valsts institūcijas (*FM, LM, KM, VID, VSAA, LB*),
 - sociālo partneru, uzņēmēju, radošo profesiju, nevalstiskā sektora u.c. pārstāvniecība
(*LDDK, LTRK, LBAS, VADDA, Latvijas Pensionāru federācija, Latvijas Preses izdevēju asociācija, Latvijas Republikas Grāmatvežu asociācija, Latvijas Finanšu nozares asociācija, Latvijas Radošo savienību padome, Pašnodarbināto mūziķu biedrība, Latvijas Rakstnieku savienība, Kultūras augstskolu asociācija, Latvijas Pilsoniskās alianse, Laikmetīgās kultūras nevalstisko organizāciju asociācija, Sadarbības platforma, Latvijas Mākslinieku savienība*).

Finanšu ministrija

Darba grupā izskatītie jautājumi

Notikušas 7 darba grupas sanāksmes, kurās ir izskatīti šādi jautājumi:

- 1) identificētas, apkopotas un izvērtētas biežāk sastopamās problēmsituācijas saistībā ar minimālo VSAOI piemērošanu;
- 2) prezentēts Labklājības ministrijas redzējums par valsts sociālās apdrošināšanas sistēmu;
- 3) apskatītas minimālās VSAOI darba tirgus kontekstā un Nodarbinātības valsts aģentūras loma;
- 4) sniegts ieskats ekonomiskās situācijas, t.sk. darba tirgus attīstībā un prezentētas makroekonomisko rādītāju prognozes 2021-2024.gadam;
- 5) apskatītas minimālās VSAOI tautsaimniecības attīstības kontekstā;
- 6) sniegta informācija par valsts budžetā rezervēto finansējumu radošo personu atbalsta programmas īstenošanai;
- 7) prezentēta VSAOI analīze par pirmo ceturksni, kad ir stājies spēkā minimālo VSAOI regulējums (Valsts ieņēmumu dienesta 2021.gada 3.ceturkšņa fizisko personu ienākumu izvērtējums);
- 8) veikta darba devēju (komercsabiedrību un nevalstisko organizāciju) un pašnodarbināto personu aptauja, izvērtēti un prezentēti aptaujas rezultāti;
- 9) sniegta informācija par vienkāršotā nodokļa samaksas risinājuma – saimnieciskās darbības ieņēmumu (SDI) konta ieviešanu un darbību.

Darba grupas sanāksmju rezultātā notika diskusija gan par minimālo VSAOI regulējumu, gan citiem normatīvajiem aktiem (pamatā saistībā ar pašnodarbinātajiem).

Finanšu ministrija

Risinājumi minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei (1)

1. Grozījumi normatīvajos aktos:

- Līdz 31.12.2022. tiks pagarināts likumā «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» pārejas noteikumos noteiktais īpašais IIN režīms autoratlīdzības ienākuma saņēmējiem. Attiecīgi būs jāveic arī grozījumi likumā «Par valsts sociālo apdrošināšanu».
- Izstrādāts MK noteikumu projekts «Valsts atbalsta sniegšanas kārtība kultūras un mediju nozarei nodokļu likumdošanas izmaiņu radītās ietekmes amortizēšanai», kura mērķis ir sniegt atbalstu tiem uzņēmumiem, kuru darbībā būtisku izdevumu sastāvdaļu veido izdevumi par autora darbu radīšanu (autoratlīdzību izmaksas) un kuru izdevumi autoratlīdzību izmaksai no 01.07.2021. būtiski palielinājās, ņemot vērā 2020.gadā pieņemtos grozījumus likumā «Par iedzīvotāju ienākuma nodokli» un likumā «Par valsts sociālo apdrošināšanu».

Finanšu ministrija

Risinājumi minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei (2)

- Izstrādāti grozījumi likumā «Par valsts sociālo apdrošināšanu» (LM), kas paredz, ka:
 - pašnodarbinātie varēs 1x gadā iesniegt VID apliecinājumu par kalendāra gadā plānotajiem ienākumiem (šobrīd jāsniedz par katru ceturksni atsevišķi);
 - pašnodarbinātie, kas saņem ienākumu no intelektuālā īpašuma, VSAOI 10% apmērā pensiju apdrošināšanai varēs veikt 1x gadā, nevis reizi ceturksnī;
 - minimālās VSAOI nav jāveic proporcionāli par tām taksācijas gada kalendāra dienām, kurās darbinieks atrodas dīkstāvē, kas radusies darbinieka vainas dēļ, kā arī par tām kalendāra dienām, kurās darba ņēmējs ir atstādināts no darba. Vienlaikus grozījumi paredz, ka minimālās VSAOI netiek aprēķinātas un nav jāveic par tiem pārskata mēnešiem, kuros MK ir izsludinājis ārkārtējo situāciju.

Finanšu ministrija

Risinājumi minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei (3)

2. Minimālo VSAOI administrēšanas uzlabojumi:

- VID sadarbībā ar VSAA sniegs informāciju darba devējam par minimālo VSAOI piemaksu apmēru par konkrētu darba ņēmēju.
- lai atvieglotu pašnodarbinātajiem apliecinājumu iesniegšanu, VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā izveidos jaunu strukturēto dokumentu «Pašnodarbinātā apliecinājums par plānotajiem ienākumiem».

Finanšu ministrija

Risinājumi minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei (4)

3. Plānotie tālākie uzdevumi, darba grupas identificēto jautājumu risināšanai:

- FM turpina sarunas ar finanšu sektoru (kredītiestādēm), lai rastu iespējas iespējami ātrāk praksē uzsākt SDI konta piemērošanu.
- FM izvērtē iespēju līdz ar pāreju uz SDI konta piemērošanu MUN maksātājiem (pēc IIN pārejas noteikumu speciālo režīmu autoratlīdzībām normu darbības termiņa beigām) piemērot MUN maksātājiem, kas paralēli gūst ar IIN apliekamus ienākumus, atļaut iespēju piemērot IIN atvieglojumu par apgādībā esošu personu.
- LM izvērtē iespēju par darba ņēmējiem un pašnodarbinātajiem, par kuriem var neveikt minimālās VSAOI, starpību starp minimālo VSAOI objektu un personas faktisko atalgojumu finansēt no valsts budžeta.
- KM sadarbībā ar radošo nozaru pārstāvjiem kopīgi izvērtē radošajām personām piešķiramās stipendijas (to ekonomisko būtību un atbilstību IIN likumā ietvertajam stipendiju jēdzienam), nepieciešamības gadījumā aizstājot ar cita veida maksājumu, par kuru tiek maksāts IIN un VSAOI, un tādējādi arī palielinātas sociālās garantijas radošajām personām.

Finanšu ministrija

Risinājumi minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei (5)

- Valsts darba inspekcija, īstenojot savas likumā noteiktās funkcijas un uzdevumus, īpašu uzmanību turpinās pievērst viltus pašnodarbinātības mazināšanai, veicinot pareizu darba tiesisko attiecību kultūras veidošanu (savstarpējo tiesisko attiecību būtībai atbilstoša līguma veida izvēle - darba līgums vai uzņēmuma līgums).
- Nodarbinātības valsts aģentūra sniegs atbalstu bezdarbniekiem, kā arī bezdarba riskam pakļautām nodarbinātām un pašnodarbinātām personām kvalifikācijas paaugstināšanai un prasmju pilnveidei, lai veicinātu šo personu iespējas būt nodarbinātām kvalitatīvākās un labāk apmaksātās darba vietās.

Finanšu ministrija

Risinājumi minimālo VSAOI regulējuma pilnveidei (6)

- LDDK kā darba devējus pārstāvoša organizācija izvērtē darba tirgū novērojamo darbaspēka pieprasījuma un piedāvājuma neatbilstību, ņemot vērā VID prezentētos datus par nodarbinātajiem ar ienākumiem zem minimālā darba algas apmēra (piemēram, kravas automašīnu vadītāji u.c.).
- LDDK sadarbībā IZM izvērtē iespējamus pasākumus darbinieku profesionālās izglītības pasākumu īstenošanai attiecībā uz tādām darbinieku kategorijām, kam nav specifiskas izglītības un kuru ienākumi ir zem minimālā darba algas apmēra (piemēram, ņemot vērā VID prezentētos datus, palīgstrādnieki).

Finanšu ministrija

Paldies par uzmanību!